

โครงการเพิ่มศักยภาพพระบงานเกษตรภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร
ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

1. หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก : สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

หน่วยงานบูรณาการ : หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/นโยบาย

2.1 ความเชื่อมโยง : ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคทางสังคม

2.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนย่อยของแผนแม่บท แผนแม่บท 15 พลังทางสังคม ประเด็นแผนย่อย

4.1.1 การเสริมสร้างทุนทางสังคม

2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมายความว่า 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่น

ลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม

2.4 นโยบายหลักด้านที่ 1. น้อมนำแนวทางพระราชดำริและ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

3. หลักการและเหตุผล

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ไปทรงเยี่ยมราษฎรในชนบทห่างไกลและทุรกันดารทั่วประเทศ มาตั้งแต่ยังเยาว์พระชันษา ได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ทำให้ทรงทราบปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความยากจน ความขาดแคลนอาหารและปัจจัยต่างๆ การขาดบริการสาธารณสุขและการศึกษา จึงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะทรงช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และประชาชนที่ด้อยโอกาสในถิ่นทุรกันดาร สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เริ่มงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารมาตั้งแต่ พ.ศ. 2523 และได้ทรงงานอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลามากกว่า 30 ปี แต่ละปีมีเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสในพื้นที่ทุรกันดารได้รับการพัฒนา โดยการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้กำหนดเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาไว้ว่า “เด็กและเยาวชนมีโภชนาการดี สุขภาพแข็งแรง ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน มีความรู้ และทักษะทางวิชาการและการอาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ภาควิชาการในวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติได้”

ปัจจุบันสำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีร่วมกับสถานศึกษาในโครงการตามพระราชดำริทุกสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฉบับที่ ๕ เป็นแผนระยะ 10 ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙) ขึ้น เพื่อเชื่อมต่องานพัฒนาในช่วงที่ผ่านมาเข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันทั้งการปรับเปลี่ยนประเทศสู่ไทยแลนด์ 4.0 การเข้าเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน การเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และสังคมดิจิทัล เพื่อให้เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารได้รับการเตรียมพร้อม สามารถก้าวไปพร้อมๆกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ฉบับที่ 5 นี้ จึงได้จัดทำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาและของทุกภาคส่วนที่สนับสนุนการพัฒนา และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนร่วมกันผลักดันการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม ทั้งนี้สามารถปรับให้เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแตกต่างกันไป

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้เข้าร่วมสนองงานโครงการเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตรภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมชลประทาน กรมหม่อนไหม และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ขับเคลื่อนและเชื่อมโยงกลไกโรงเรียน ผู้ปกครอง องค์กรส่วนตำบล สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ระบบงานเครือข่ายชุมชนโรงเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมถึงเพิ่มศักยภาพระบบงานภายใต้วัตถุประสงค์แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร และบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตร ภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง เชื่อมโยงกลไก โรงเรียน ผู้ปกครอง องค์กรบริหารส่วนตำบล สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ระบบงานเครือข่ายชุมชนโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อสนับสนุนโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในการพัฒนานักเรียน ให้มีทักษะด้านการเกษตร มีโภชนาการที่ดี มีสุขภาพแข็งแรง สามารถลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง รัก และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติได้

4.2 เพื่อขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ครอบครัวและชุมชนเกิดการพัฒนา ช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนานักเรียนและโรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน

4.3 เพื่อผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาเป็นศูนย์บริการความรู้ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน เพิ่มขีดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี

5. กลุ่มเป้าหมาย/พื้นที่ดำเนินการ

โรงเรียนสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในเขตปฏิรูปที่ดิน และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 58 โรงเรียน

6. วิธีดำเนินงาน

6.1 ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์และจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการ

6.2 ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้ ส.ป.ก.จังหวัด และผู้ที่เกี่ยวข้อง

6.3 จัดสรรงบประมาณให้ ส.ป.ก. จังหวัด

6.4 ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการฝึกอบรมนักเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการเรียนรู้ระบบงานเกษตร

6.5 สนับสนุนวัสดุการเกษตรปัจจัยการผลิตให้แก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียน เพื่อจัดทำระบบงานเกษตรในการสนับสนุนอาหารกลางวันแก่นักเรียนในโรงเรียน

6.6 รายงานผลการดำเนินงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ Google Sheets

6.7 ประสานและติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม

6.8 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ

6.9 พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด/ส่วนกลาง

7. ตัวชี้วัด

7.1 เชิงปริมาณ : โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตรตามแนวทางพระราชดำริ สามารถพึ่งพาตนเองโดยมีระบบงานเกษตรในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันให้นักเรียน จำนวน 58 โรงเรียน 24 จังหวัด

7.2 เชิงคุณภาพ

- ร้อยละ 70 ของผลผลิตในโครงการระบบงานเกษตรภายในโรงเรียน ถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบประกอบอาหารกลางวัน

- ร้อยละ 60 นักเรียนของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ นำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถขยายผลสู่ครอบครัวหรือชุมชน

8. งบประมาณ

1,697,590 บาท

9. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

1 ตุลาคม 2565 - 30 กันยายน 2566

10. ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ

10.1 โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในเขตปฏิรูปที่ดินที่เข้าร่วมโครงการ มีระบบงานเกษตรเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันให้นักเรียนในถิ่นทุรกันดาร มีโภชนาการที่ดี สุขภาพแข็งแรง ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง

10.2 นักเรียนของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในเขตปฏิรูปที่ดินเข้าร่วมโครงการ มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในระบบงานเกษตร เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถขยายผลสู่ครอบครัวและชุมชน

10.3 โรงเรียนเป็นศูนย์กลางบริการในการเชื่อมโยงความรู้แก่ผู้ปกครองและชุมชน